

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”
[Signature]

o‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmuurodov
2024 yil “___” avgust

OT TRENINGI ASOSLARI FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000	– Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	840000	– Veterinariya
Mutaxassislik:	70840107	– Trening va ot kasalliklari

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash
fakulteti
70840107– Trening va ot kasalliklari
mutaxassisligi

Fan nomi:	Ot treningi asoslari
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	OTA1108
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	50
Amaliy mashg'ulotlar	70
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

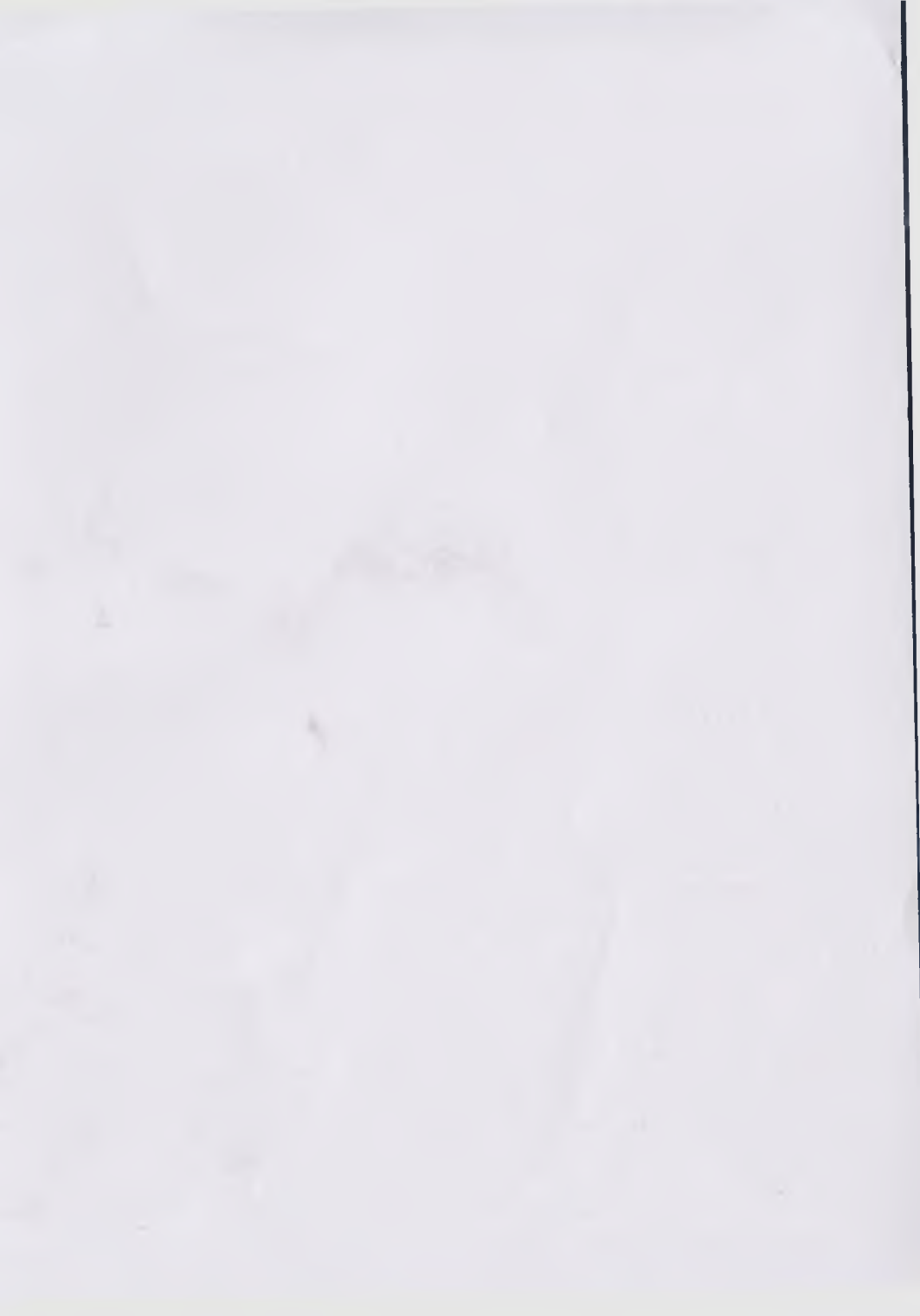
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - otlarning zoti va tipiga qarab ularni oziqlantirish va saqlash, mashq turlari va ularning bajarilish usullarini o'rgatish, otlarni tizimli ravishda mashq kildirib va sinab ot zotini takomillashtirish hamda ular avlodlarining yaxshi xususiyatlarini o'zida saqlab qolish imkoniyatlarini yaratishda ilmiy asoslangan chora-tadbirlarni ko'zda tutadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Hayvonlar anatomiyasi (1.13)
2.	Sitologiya, gistologiya va embriologiya (1.14)
3.	Hayvonlar fiziologiyasi (1.14)
4.	Veterinariya xirurgiyasi (1.22)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jihatidan:
TN1	otlarda davolash va profilaktik muolajalar bilan yordam berishni,

	rejalashtirishni tashkil etishni; sport va xizmat otlarni trening qildirishda texnik va shaxsiy xavfsizlikni ta'minlashni; otlarni mas'ul yo'nalishi bo'yicha xizmatga tayyorlashda ularning fiziologik holati, eksteryer belgilari va imkoniyatlarini hisobga olish tasavvurga ega bo'lishi lozim;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN2	otlarga yaqinlashish hamda fiksasiya qilish; otlarda kompleks klinik-diagnostik tekshiruvlar o'tkazib, yuqumli va yuqumsiz kasalliklarga tashhis qo'yish; otlarni asrash, oziqlantirish va boqishda zoogigiyenik, otlarni bichish, tuyoqlarini tozalash, parvarish qilish va jarrohlik kasalliklarda operativ usuldan foydalanish; ot abzallarini to'g'ri ishlatish usullarini bo'lishi;
TN3	sport va xizmat otlarida barmoq va tuyoq kasalliklarining etiologik omillarini tahlil qilish, tuyoq kasalliklarini davolashda konservativ va operativ usullarini qo'llash, tuyoqlarning tug'ma va orttirilgan patologiyalarini farqlash, samarali va arzon usullar bilan tuyoq kasalliklarining oldini olish, tuyoq kasalliklarini zamonaviy davolash usullarini qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Ot treningi.
M2	Yilqichilikda ot treningining ilmiy-amaliy asoslari.
M3	Otlar konstitusiyasi va eksteryeri.
M4	Ot harakat a'zolarining anatomik xossalari.
M5	Ot harakat a'zolarining fiziologik hususiyatlari.
M6	Otlarning trening jarayonida asab tizimi ahamiyatining zamonaviy talqini.
M7	Trening uchun qo'llaniladigan qurilmalar.
M8	Ot treningida nerv sistemasining ahamiyati.
M9	Ot treningi uchun qo'llaniladigan qurilmalar.
M10	Otlarni mashq qildirishda foydalaniladigan inventarlar (ot abzallari).
M11	Yosh otlarni treningga tayyorlash.
M12	Toylar treningi.
M13	Otlarning dastlabki treningi.
M14	Zavod treningining nazariyasi.
M15	Bir yashar toylarning yozgi treningi.
M16	Bir yarim, ikki yashar otlarni yil fasllari bo'yicha trening qildirish.
M17	Treningdagi otlarni otxonada asrash tartibi.
M18	Otlarni oziqlantirishning nazariy asoslari.
M19	Yosh otlarni oziqlantirish.

M20	Yo'rtoqi va salt miniladigan otlarni ippodromda mashq qildirish nazariyasi
M21	Og'ir yuk tortuvchi otlar treningi.
M22	Ishchi otlar treningi va ulardan foydalanish.
M23	Harbiy otlar treningi.
M24	Og'ir yuk tortuvchi otlarni taqalash.
M25	Otlarni maxsus taqalash.

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)

A1	O'zbekistonda urchitilayotgan ot zotlarini o'rganish
A2	Turli ot zotlarining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish
A3	Ot tanasining o'lchamlarini olish.
A4	Otlarni ekster'er bo'yicha baholash.
A5	Ot yoshini aniqlash.
A6	Ot harakat organlari tayanch apparitining tuzilishi.
A7	Ot harakat apparitining faoliyati.
A8	Otlarning yuqori asab tizimi faoliyati va konstitutsiya tiplari.
A9	Manej, levada va ippodrom tuzilishi.
A10	Ot anjomlari-egar, yugan va boshqalar.
A11	Yosh otga suvlikni kiygizish tartibi. Suvlikning tuzilishi.
A12	Otlarni egarlash texnikasi.
A13	Otni aravaga qo'shish texnikasi.
A14	Otlarga ishlatiladigan arava turlari.
A15	Otlarning noto'g'ri allyurlarini aniqlash.
A16	Otlar harakatlanganda og'irlik markazini va balansini aniqlash.
A17	Ot rastsionini tuzish.
A18	Otlarning yoshiga qarab ichimlik suvga talabi.
A19	Yosh otlarni treningga tayyorlash
A20	Bir yashar toylarning yozgi treningi.
A21	Yosh otlarni saqlash tartibi.
A22	Otxonada yorug'lik, issiqlik, havo va namlik rejimi.
A23	Mashq va musobaqa vaqtida shikastlanishlarni oldini olish uchun qo'llaniladigan ot abzallari.
A24	Otlarning ish qobiliyatini aniqlash.
A25	Yosh otlarda «taqalash» refleksini hosil qilish
A26	Otlarni taqalash.
A27	Otlarni taqalashda ishlatiladigan asboblari.
A28	Yo'rtoqi va salt miniladigan sport otlarini taqalash xususiyatlari.
A29	Yo'rtoqi otlarni ippodromda mashq qildirish
A30	Ippodrom uchun tayyorlanayotgan ot xususiyatlari.
A31	Salt miniladigan otlarni ippodromda mashq qildirish
A32	Og'ir yuk tortuvchi otlarni maneжда trening qildirish
A33	Og'ir yuk tortuvchi otlar treningi

Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası
Taqrizchilar:	O.U.Kuldashev – Veterinariya ilmiy-tadqiqot instituti, “Veterinariya va urchitish patologiyasi” laboratoriyasi mudiri, v.f.d., kata ilmiy xodim. M.M.Allamurodova – Samarqand viloyati hayvonlar kasalliklari va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi davlat markazi direktori.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

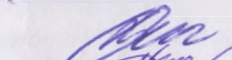
Fakultet dekani

Kafedra mudiri

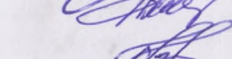
Tuzuvchilar

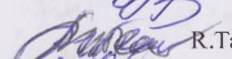
R. Ro'ziqulov

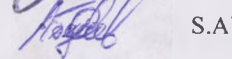
Sh. Qurbonov

B. Narziyev

H. Niyozov

R. Tashtemitov

S. Abdiyev

A34	Og'ir yuk tortuvchi otlarni taqalash.
A35	Ishchi otlar treningi va ulardan foydalanish

Mustaqil ta'lim (MT)		120 soat
MT 1.	Cho'l zonada urchitiladigan ot zotlari va ularning xususiyatlari	4 soat
MT 2.	Tog' zonada urchitiladigan ot zotlari va ularning xususiyatlari	6 soat
MT 3.	Sport otlari zotlari	4 soat
MT 4.	Yilqichilikda olib boriladigan naslchilik ishlari	6 soat
MT 5.	Otlarni urchitish va chatishtirish usullari	4 soat
MT 6.	Nasldor otlarni bonitirovka qilish	6 soat
MT 7.	Sport aravalarining tuzilishi	4 soat
MT 8.	Sport chanalarining tuzilishi	6 soat
MT 9.	Otlarning kondisiyasi	4 soat
MT 10.	Otlarning tirik vaznini aniqlash	6 soat
MT 11.	Ippodrom uchun tayyorlanayotgan otlarni yaylovda boqish	6 soat
MT 12.	Yaylov yilqichiligi uchun zarur inshootlarning tuzilishi va ularni ishlatish tartibi	6 soat
MT 13.	Otlarning hazm qilish tizimi	4 soat
MT 14.	Otlarning jinsiy sikli	6 soat
MT 15.	Otlarni qochirish usullari	4 soat
MT 16.	Biyalarning bo'g'ozlik davri va tug'ishi	6 soat
MT 17.	Yo'rtoqi otlarning egar-jabduqlari	4 soat
MT 18.	Xarbiy xarakatlarda qo'llanadigan otlarning egar-jabduqlari	6 soat
MT 19.	Musobaqalarda shikastlangan otlarga birlamchi veterinariya yordam berish	6 soat
MT 20.	Ot sporti musobaqalarining turlari	6 soat
MT 21.	Ot ko'rgazmalarini o'tkazish tartibi va qoidalari	4 soat
MT 22.	Milliy ot sporti o'yinlari va musobaqalari	6 soat
MT 23.	Temirchilik ustaxonasining tuzilishi va ish tartibi	6 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Tashtemirov R.M. Ot treningi asoslari. O'quv qo'llanma, Samarqand, 2008.
2.	Tashtemirov R.M., Karimov M.G. Ortopediya. O'quv qo'llanma, Toshkent, 2013.
3.	Холмирзаев Д. Методические разработки лабораторно-практических занятий по курсу. «Коневодство» С., 1986.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. –

	36 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 b.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Victoria Aspinall, Melanie Cappello. Introduction to Veterinary Anatomy and physiology, textbook, Toronto, 2015.
Axborot manbaalari	
1.	www. Ziynet.uz
2.	www.veterinariya.medsinasi.uz
3.	www.sea@mail.net21.ru
4.	www.veterinary@actavis.ru

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi

mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi

doirisida bajarsa;

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

➤ **v) 3 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

➤ **g) quyidagi hollarda talabaniy bilim darajasi qoniqarsiz**

2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	X.B.Niyozov – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası professori, veterinariya fanları doktori S.B.Abdiyev – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası katta o'qituvchisi v.f.f.d PhD B.I.Kokilov – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası asisstenti
E-mail:	nivozov.60@mail.ru